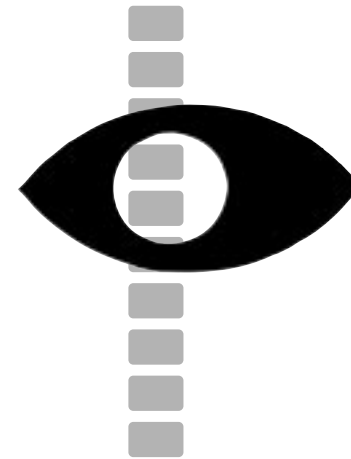

De Camera de Baas

De Camera de Baas

Aanbevelingen voor de gebruiker
van camerasystemen voor overvalbestrijding

Dit is een uitgave van de Stuurgroep Overvalcriminaliteit
van het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing

Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing

November 2002

Inhoud

De camera in één oogopslag	omslag
Inleiding	7
Samenvatting	8

I

Camerasystemen als middel tegen overvallen	10
--	----

II

Aanbevelingen	13
1 Het doel is een herkenbare kop	13
2 Zichtbare of onzichtbare opstelling	14
3 Bij de ingang	15
4 De registratie-apparatuur. Analoog of digitaal?	16
5 Op ooghoogte	17
6 Geen tegenlicht	17
7 Geen belemmeringen van het zicht van de camera	17
8 Test op het eindresultaat	18
9 Dagelijkse controle	18
10 Eenvoudige bediening	18
11 Registratie datum en tijd	19
12 Opnemer op veilige plaats	19
13 Regelmatig onderhoud	19
14 Privacy	20
15 Materiaal conserveren	21
16 Na de overval	21

III

Analoge of digitale systemen	22
------------------------------	----

IV

Veiligheidsplan	25
-----------------	----

V

Gedragsregels tijdens en na de overval	28
--	----

Nuttige adressen	30
Checklist	omslag

Stichting Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing

De Stichting Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing is een samenwerkingsverband tussen overheid en bedrijfsleven. Het platform richt zich op de aanpak van die vormen van criminaliteit waarvan het bedrijfsleven slachtoffer wordt. Overheid en bedrijfsleven proberen via het platform deze criminaliteitsproblemen gezamenlijk aan te pakken.

Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Telefoon 070 370 6989

Fax 070 370 72 50

E-mail t.van.den.broeck@minjus.nl

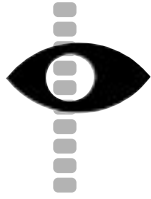
Website www.npc-web.nl

November 2002

Inleiding

Het rapport **De Camera de Baas**, is opgesteld door het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing, een publiek private samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven met als doel het terugdringen van de criminaliteit in Nederland. In het licht van de nog steeds toenemende problematiek van overvallen levert cameratechniek een belangrijke bijdrage aan de effectieve opsporing van daders. De praktijk heeft geleerd dat niet primair de techniek maar vooral de plaats van de camera bepalend is voor het eindresultaat. Net als bij fotografie dicht bij onderwerp en op ooghoogte. Hiertoe moet een aantal voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen. Zo moet bijvoorbeeld worden voorkomen dat de afbeelding van het gezicht van de dader te klein en daardoor onbruikbaar is. Ook moet de camera-instelling zodanig zijn dat niet voornamelijk petten en mutsen worden vastgelegd. Behalve de analoge opnemers worden in dit rapport ook de mogelijkheden van digitale opnemers meegenomen. Digitale vastlegging lijkt een goed alternatief en biedt voordelen op analoge technieken. In het rapport is achtergrond-informatie in bijlagen opgenomen.

Samenvatting

Waarom camera's?

De overvalcriminaliteit heeft zich de laatste 10 jaar verbreed. Zo zijn de laatste jaren naast banken steeds meer winkels en bedrijven slachtoffer van overvalcriminaliteit. De overvallen worden uitgevoerd met geweld. In zo'n 30% van de gevallen is er sprake van ernstig fysiek geweld. In alle gevallen blijven de slachtoffers met psychisch letsel achter. Overvallen is dan ook een slachtoffermisdrijf bij uitstek.

De overvallers zijn veelal recidivisten die net zolang doorgaan totdat zij worden aangehouden. Van belang is dan ook dat de daders zo snel mogelijk kunnen worden opgespoord. Een goed signalement is hierbij onontbeerlijk. Een camera, mits goed geplaatst, maakt zo'n objectieve vastlegging van de daders. De praktijk leert dat met goede beelden daders op korte termijn kunnen worden aangehouden en reeksen overvallen in de kiem worden gesmoord. Dit heeft ook een positieve invloed op de preventie en ontmoediging van andere (potentiële) daders.

Welke investering?

In de meeste gevallen kan met één camera en opnemer worden volstaan. Analoge systemen, met videobanden kunnen voor een bedrag tussen de € 2.000 en € 3.000 worden aangeschaft. Digitale systemen die meer mogelijkheden en meer bedieningsgemak bieden komen steeds meer voor beveiligingstoepassingen beschikbaar. De prijzen hiervan liggen tussen de € 3.000 tot € 10.000.

Welk systeem?

De systeemkeuze is afhankelijk van de wens, vereiste kwaliteit en natuurlijk het budget. Essentieel is dat een duidelijke keuze wordt gemaakt over het te bereiken doel. Dit betekent plaatsing op een niet te grote afstand, bij voorkeur bij de entree en op ooghoogte.

Hoe te beheren?

Bij het beheer moet er rekening worden gehouden met dagelijkse controle mogelijkheden en een eenvoudige bediening. Ook met het regelmatig onderhoud en, in geval van analoge apparatuur, het verwisselen van banden. Belangrijk is de periodieke controle op belemmeringen van het zicht van de camera.

Wat te doen bij calamiteiten?

Er moet voor worden gezorgd dat het materiaal bruikbaar aan de politie kan worden geleverd. Hiertoe moeten vooraf afspraken met de leverancier worden gemaakt. Duidelijk moet zijn hoe het materiaal kan worden geconserveerd. Let er op dat de registratie-apparatuur goed is opgeborgen en dat deze niet door de overvallers kan worden meegenomen.

De Camera in één oogopslag: zie binnenzijde omslag

I

Camerasystemen als middel tegen overvallen

Overvalcriminaliteit is een van de niet-commerciële risico's die een onderneming kunnen bedreigen en waartegen dus preventieve en opsporingsondersteunende maatregelen noodzakelijk zijn.

Sinds 1993 werken overheid en bedrijfsleven onder de vlag van het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC) intensief samen op het gebied van de aanpak van overvalcriminaliteit.

Doelstelling van het NPC is het terugdringen van het aantal overvallen in Nederland.

Een van de middelen die in het kader van de preventie en opsporings ondersteuning goed kunnen worden ingezet, zijn camera's. Cameratechniek kan, mits ingebed in een veiligheidsplan (zie hoofdstuk IV) tegen een betaalbare prijs een solide bijdrage leveren aan de preventie tegen overvallen en aan de effectieve opsporing van daders. Toch blijkt dat bij al geïnstalleerde systemen niet altijd het optimale rendement wordt behaald. Daarnaast hebben ondernemers, die de aanschaf van een camerasysteem overwegen, behoefte aan praktische richtlijnen om uiteindelijk een verantwoorde afweging voor wat betreft strategie, prijs en kwaliteit te kunnen maken. Camera-apparatuur moet aan een aantal functionele eisen voldoen, wil zij geschikt zijn als hulpmiddel bij de opsporing van overvallers. Hier bleek dat de praktijk de beste leermeester is. Uit een proef gehouden bij zo'n 20 lokaties werd op willekeurige momenten een overval nagespeeld. De overvaller trad het bedrijf binnen, liep door naar de kassa, bleef daar enige tijd en verliet vervolgens weer het object. De overvaller droeg een baseballpet. Kortom een werkwijze zoals deze bij echte overvallen veel voorkomt. Nadere bestudering van de afdrucken van deze opnamen brachten de knelpunten bij camersystemen aan het licht.

Goed

Fout

Toepassing van effectief geplaatste camera's gecombineerd met goed onderhoud, adequate afnametest, goede opvolging en deskundige beoordeling zal leiden tot meer bruikbare beelden van daders en dus vergroting van de pakkans.

Kritische succesfactoren bij toepassen van cameratechniek zijn een duidelijke doelstelling, een plan, een betaalbare prijs, bedieningsgemak, optimaal rendement en bruikbare beelden.

Uit de praktijkproeven is gebleken dat niet primair de technische kwaliteit van de componenten maar de wijze waarop de apparatuur is geïnstalleerd bepalend is voor het uiteindelijke resultaat. Daarom moet vooraf de doelstelling met betrekking tot de plaatsing van het camerasysteem worden geformuleerd.

In hoofdstuk II wordt uitgebreid ingegaan op de aanbevelingen om het rendement op camera's te optimaliseren. De betreffende aanbevelingen beperken zich tot camera's gecombineerd met registratie-apparatuur en tot de inzet van de cameratechniek voor de bestrijding van overvalcriminaliteit. In hoofdstuk III wordt nader ingegaan op analoog en digitaal opnemen. Aanwijzingen voor het opstellen van een veiligheidsplan is opgenomen in hoofdstuk IV. Het rapport wordt afgesloten met een beschrijving van de gedragsregels tijdens en na een overval en met een algemene checklist.

Wat is het effect van camera's

Uiteindelijk koopt u met de camera iets tastbaars, maar eigenlijk koopt u veiligheid. Welke effecten mag u van die investering verwachten. Camera's hebben zowel effect op daders, personeel, ondernemers als de politie.

Daders

Vastgelegde beelden zijn van groot belang om personen te kunnen identificeren of te herkennen. Ze kunnen ook in belangrijke mate een bijdrage leveren aan de opsporing van personen en bewijsvoering. Bekend is dat veel criminelen beducht zijn voor camera opnamen. Zo zijn er voorbeelden van daders die zich onmiddellijk bij de politie meldden nadat ze wisten dat 'hun' overval op de televisie zou worden vertoond. Als dit gebeurt dan volgt vrijwel in alle gevallen herkenning of identificatie van daders. Aanhouding van daders direct na uitzendingen als Opsporing Verzocht komen regelmatig voor.

Personeel

Voor het personeel maar ook voor de ondernemer levert de aanwezigheid van een camerasysteem een positieve bijdrage aan het veiligheidsgevoel. Wat er ook gebeurt de registratie vindt menonafhankelijk plaats. Er is een grote kans dat de dader op basis van de beelden kan worden gearresteerd. Van de verhoogde pakkans gaat ook een sterke preventieve werking uit. Voor de slachtoffers van een overval leveren snelle arrestaties een positieve bijdrage aan de verwerking van deze overval. De angst dat de dader terugkomt verdwijnt. Daarnaast wordt natuurlijk ook het rechtvaardigheidsgevoel bevredigd.

De politie

Voor de politie betekent goed beeldmateriaal dat krachtig en gericht kan worden opgetreden. Herkenbare koppen leiden tot snelle herkenning en arrestatie van daders. Uiteindelijk zijn veel daders al bij de politie bekend en kunnen de beelden vergeleken worden met de fotoboeken en opsporingsregisters van de politie. Opsporingsonderzoek zonder bruikbaar beeldmateriaal is in het algemeen tijdrovender en kostbaarder dan een onderzoek dat mede op basis van geschikt beeldmateriaal wordt ingesteld. Ook het effect van camera's op reeksen overvallen moet worden meegewogen. Hoe eerder een overvaller door een camerasysteem wordt geregistreerd hoe eerder de kans op aanhouding. Met het cameramateriaal kunnen enerzijds 'oude' overvallen worden opgelost en anderzijds veel nieuwe overvallen worden voorkomen

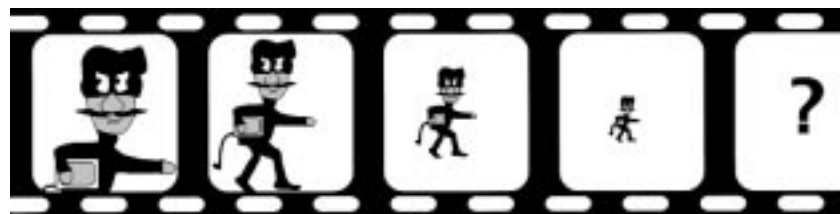
Aanbevelingen

Als camera's uitsluitend voor de preventie zouden worden opgehangen dan maakt de kwaliteit van het uiteindelijke beeldmateriaal niet uit. Er zou zelfs met een koektrommel met opgeplakt vergrootglas kunnen worden volstaan. In de praktijk is het voor medewerkers als potentiële slachtoffers echter onaanvaardbaar dat uitsluitend met nepcamera's of dummy's zou worden gewerkt. Dit blijft niet lang geheim en zal daarom zeker tot teleurstelling leiden. Van belang is dat bekend wordt dat de aanwezigheid van camera's kan leiden tot herkenbare beelden en dientengevolge een snelle kans op aanhouding. Voor de ondernemer is het natuurlijk uiterst teleurstellend als na jaren toepassing van camera's na de overval ontdekt moet worden dat de beelden niet bruikbaar zijn. Om er voor te zorgen dat ook de investering in camera's rendement (en dat is zeker niet gering) oplevert moeten de volgende aanbevelingen in acht worden genomen.

1 Het doel is een herkenbare kop

Denk aan: identificatie en herkenning

Doel van de camera bij overvalbestrijding is dat een duidelijk beeld van het gelaat van de overvaller wordt verkregen. Identificatie en/of herkenning moet mogelijk worden.

Identificatie

Herkenning

Detectie

Observatie

Anders

- ◇ Met identificatie wordt de mogelijkheid bedoeld om de identiteit van een *onbekend* persoon door middel van beeld of fotovergelijking vast te stellen. Het gaat hier om een redelijk grote beeldduitsnede zoals die hierboven is aangegeven.
- ◇ Met herkenning wordt de mogelijkheid bedoeld om een bij u of de politie *bekende* persoon te herkennen aan bijvoorbeeld de manier van lopen of het figuur.

Camera's kunnen ook voor andere doelstellingen (die soms wel maar soms niet) met identificatie en herkenning te combineren zijn:

- ◇ Het signaleren van wijzigingen in het beeld waardoor binnentredende personen kunnen worden gedetecteerd (motion control).
- ◇ Vastleggen van beelden in verband met agressief gedrag, winkeldiefstallen of fraude (observatie)
- ◇ Het surveilleren op afstand (vanuit een controle- of bewakingsruimte) kan via camera's in andere ruimte worden gekeken (in feite zijn dit ogen op afstand).
- ◇ Toezicht op openbare ruimte. Hier gaat het om het publieke domein. Voor deze vorm van cameratoezicht gelden andere uitgangspunten en overwegingen.

Let op: voorkom dat combinaties worden gemaakt van doelstellingen. Duidelijk zal zijn dat identificatie en detectie, laat staan observatie, niet zijn te combineren. Toch gebeurt dit in de praktijk vaak. Hier geldt dat een te grote afstand en een te kleine beeldduitsnede van het gezicht geen bruikbare beelden oplevert.

2 Zichtbare of onzichtbare opstelling

Let op: onzichtbaar in combinatie met dummy

De camera kan zichtbaar of onzichtbaar, of in combinatie van die twee worden opgesteld. De registratieapparatuur moet bij voorkeur onzichtbaar en achter slot en grendel worden opgeborgen. Zichtbare camera's verhogen de preventie maar kunnen ook leiden tot ontwijkingsgedrag. Onzichtbaar geplaatste camera's bieden in het algemeen een grotere kans op goede beelden.

De overvaller weet tijdens zijn overval niet of, waar en hoe beeldmateriaal is gemaakt; dat merkt hij pas als via de politie hem de beelden confronteert. Het creëren van een voor de dader onvoorspelbare situatie heeft wel degelijk een preventieve werking en draagt bij aan een onaantrekkelijk klimaat voor de criminele onderneming 'overval'.

3 Bij de ingang

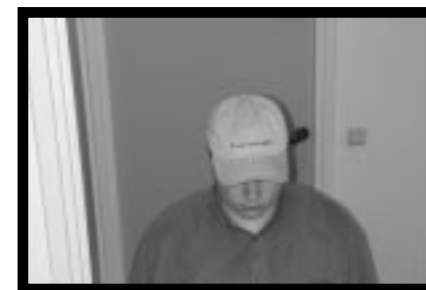
Let op: met één camera kan worden volstaan, herkenbare kop, geen vermoming, motion detection.

Camera's bij de ingang of uitgang leveren de beste kans op een herkenbare kop. Niet alleen voor overvallers, maar ook voor agressieve klanten, winkeldieven en fraudeurs geldt dat zij uiteindelijk via een deuropening naar binnen of naar buiten moeten. Hier ligt het meeste voordeel van een goede cameraplatsing. Worden camera's bij de ingang geplaatst dan hoeft niet, zoals dit wel gebeurt en soms ook wordt geadviseerd, elke ruimte in het bedrijf of winkel via camera's te worden bestreken. Los van de vraag of dit soort opstellingen goede afbeeldingen opleveren, betekent het in ieder geval een zeer forse investering. Voor de overvalsituatie zeker een investering die geen hoog rendement oplevert. Plaatsing bij de in- of uitgang betekent verder dat de kans op identificeerbare koppen het grootst is. Uiteindelijk zullen overvallers zich pas echt vermommen na het betreden van het pand. Bij binnenkomst worden zij duidelijk, en vaak voor hen onopgemerkt, al via de camera's vastgelegd.

Plaatsing bij de deur biedt verder de zeer aantrekkelijke mogelijkheid van 'motion detectie'. Hierbij wordt de camera door binnenkomende personen geactiveerd waardoor geen onnodig beeldmateriaal wordt verkregen. Overigens zijn bedrijven ingevolge de privacywetgeving verplicht via een sticker of mededelingenbord of

niet identificeerbaar

niet identificeerbaar

identificeerbaar

via een zichtbare (dummy)camera op de mogelijkheid van camera opname te wijzen.

Let op: heel kleine camera's kunnen de beeldkwaliteit negatief beïnvloeden. Kleine verborgen camera's dienen van goede kwaliteit te zijn. Ook hier geldt een hoge resolutie, eventuele tegenlichtcorrectie en voldoende scherpte.

4 De registratieapparatuur, analoog of digitaal

Let op kosten voor de langere termijn, kwaliteit, mogelijkheden en gemak.

Bij de aanschaf moet een keuze worden gemaakt voor analoge of digitale technieken. Bij analoge technieken moet rekening worden gehouden met regelmatige vervanging van bandmateriaal. Bij voorkeur één week voorraad waarbij banden volgtijdig worden gebruikt. Om de bedrijfsuren te bestrijken kan met zogenaamde time-lapse systemen (korte tussenpozen tussen de opnamen) worden gewerkt.

Digitale registratiesystemen zijn inmiddels op ruime schaal en in vele uitvoeringen beschikbaar. De beeldopslag vindt plaats op harddisk. De voordelen liggen op het vlak van de constante beeldkwaliteit, zoekmogelijkheden, capaciteit, flexibiliteit en bedieningsgemak. Bijkomende voordelen zijn dat dergelijke systemen kunnen worden aangestuurd op grond van beweging in het beeld (motion detection).

Permanent opnemen geniet de voorkeur, omdat hierdoor de opname niet afhankelijk is van een menselijke handeling in een bedreigende situatie.

Wordt meer dan één camera gebruikt, dan is hier ook de keuze voor analoog of digitaal van groot belang. Met analoog is veel mogelijk, maar zal in het algemeen extra apparatuur moeten worden aangeschaft. Digitale registratieapparaten daarentegen zijn in het algemeen uiterst flexibel als het gaat om aansluiting van meer camera's, registratie van de beelden etc.

Wat de kosten betreft liggen de analoge en digitale systemen steeds minder ver uiteen. Analoge systemen liggen qua prijs in de orde van grootte van € 2.000 tot € 4.000. Voor digitale systemen moet aan prijzen van € 3.000 tot € 10.000 worden gedacht.

Opmerking: bij de investering in camerasystemen moet niet alleen de prijs voor het camerasysteem worden meegewogen maar ook de kosten voor service en onderhoud. Niet in de laatste plaats moet de levensduur van de apparatuur en die van de daarvoor benodigde componenten en banden als een belangrijke kostenfactor worden meegewogen. In hoofdstuk III is een vergelijkend overzicht opgenomen van analoge en digitale camerasystemen.

5 Op ooghoogte

Let op: onder de pet zit de kop

Plaats de camera zo dat een herkenbare kop wordt verkregen. Dit betekent vaak plaatsing op ooghoogte. Veel overvallers dragen namelijk hoofddeksels zoals baseball-petten. De verzameling beeldmateriaal van petten en mutsen is groot. Vaak worden de camera's op een makkelijke plaats (plafond) gemonteerd. Zeker bij een korte hoek geeft dit alleen maar een pet of muts als resultaat. Bij een grotere hoek bestaat weer een kans op een te kleine beeldduitsnede van het gezicht en daardoor een niet identificeerbare kop. Let ook op de juiste camerahoek in verband met de mogelijke bewegingsonscherpte. Houdt dus ook rekening met de loop van personen.

Tip: Breng een merkteken aan (streepje, stukje tape of iets dergelijks) op een deurpost. Laat dit binnen het bereik van de camera vallen. Hierdoor kan op een eenvoudige wijze de lengte van personen worden gereconstrueerd.

6 Geen tegenlicht

Let op zonnige dagen en donkere vlekken

Bij het installeren moet rekening worden gehouden met de lichtsituatie, het tijdstip en de maand. Zorg dat de camera-instelling ook wordt uitgetest bij een zonnige dag. Ook hiervoor is de dagelijkse controle maar ook de test een belangrijk middel. Algemeen is bekend dat met tegenlicht een donker beeld wordt verkregen. Er zijn 'intelligente' camera's die een functie voor tegenlichtcorrectie hebben.

7 Geen belemmeringen van het zicht van de camera

Let op posters, zuilen en schone lens

Het zicht van de camera kan worden belemmerd door het opplakken van posters, het neerzetten van reclamezuilen, displays etc. Denkbaar is ook dat de lens van de camera zo vuil is geworden dat deze geen scherpe beelden meer kan weergeven. Ook voor de controle op het vrije zicht is het van belang dat het camerasysteem op eenvoudige wijze (in een oogopslag via een kleine monitor) kan worden getoetst.

8 Test op het eindresultaat

Let op zelf testen, de proefopname en herkenbare kop. Ga af op het eindresultaat en niet op het beeld op de monitor of in de folder.

Hier ligt een kritiek moment. Vaak wordt de installatie goedgekeurd na een

blik op de monitor. De afdelingschef wordt herkend dus de beelden zijn goed. Maar bij een goede test wordt het volgende meegenomen:

◇ Proefopnames

Maak proefopnames op basis van de slechtste en beste lichtsituatie zoals die zich op verschillende tijden (denk aan tegenlicht) kunnen voordoen. Laat tijdens de proefopnames iemand uw bedrijf binnenkomen, naar de kassa gaan, daar even blijven en het bedrijf verlaten. U hebt dan een voorbeeld van een overval. Zitten hier bruikbare beelden bij?

◇ Test op lokatie

Ieder systeem dient op de plaats van werking te worden getest. Veel factoren zijn van invloed op de uiteindelijke kwaliteit. De installateur mag niet uitgaan van ogenschijnlijk vergelijkbare testopstellingen.

◇ Test op doelstelling

Essentieel voor het meten van de effectiviteit is een afnametest na de installatie die gericht is op de gedefinieerde doelstelling. Deze test moet worden gekoppeld aan de kwaliteit van de print van het opgenomen beeld. Dus niet op grond van een beoordeling van de kwaliteit op een monitor. Het beeld op een monitor is over het algemeen veel beter dan de videoprint.

Test u uw camerasysteem of wacht u tot de overvaller dat voor u doet?

9 Dagelijkse controle

Let op: kijk via de monitor door de lens

Met klem wordt aanbevolen om een eenvoudige testmogelijkheid voor dagelijks gebruik, in een vorm van een monitor, aan te brengen. Uiteindelijk kan door schoonmaakwerkzaamheden, reclamemateriaal, vervuiling etc. het zicht van de camera worden belemmerd. Juist bij schoonmaakwerkzaamheden kan het voorkomen dat afstoffen leidt tot een andere camerahoek. In een aantal gevallen wordt dan niet veel meer dan een opname van de schoenveters verkregen. Een echte praktijktest is dan ook noodzakelijk. Een ander in dit verband belangrijk aspect is de beschikbaarheid over een duidelijke gebruiksaanwijzing voor het uitvoeren van de dagelijkse test. Hoe gaat het apparaat aan, wat te doen als er iets niet goed is, waar moet ik op letten als ik naar de monitor kijk etc.

10 Eenvoudige bediening

Let op korte Nederlandse handleiding en simpele bediening

Zowel voor analoge als digitale systemen geldt de eis voor bedieningsgemak.

De dagelijkse bediening van de apparatuur moet zodanig zijn dat met een korte handleiding werknemers de apparatuur moeten kunnen bedienen. Uitgebreide manuals zijn in dit verband ongeschikt. Ook dient de leverancier u te voorzien van een Nederlandstalig bedieningsvoorschrift.

Tip: vraag om een korte bondige beschrijving. Laat deze door een van uw medewerkers in de praktijk op bruikbaarheid toetsen. Houd in dit verband rekening met frequente wisselingen in het personeelsbestand.

11 Registratie datum en tijd

Let op terugzoeken op datum en tijd

Zorg dat de apparatuur datum en tijd van de opname registreert. Dit is van belang i.v.m. terugzoeken. Niet alleen na een overval maar ook in gevallen dat het vermoeden van verkenning bestaat, is het van belang dat u gericht op datum en tijdstip kunt zoeken. Zorg er voor dat met de dagelijkse controle ook de datum en tijd worden gecontroleerd.

12 Opnemer op veilige plaats

Let op: registratieapparaat achter slot en grendel

De digitale of analoge recorder moet op een veilige plaats zijn gesitueerd. Plaats de registratieapparatuur bij voorkeur uit het zicht of in een afgesloten kast of afgesloten ruimte. Denk hierbij ook aan tijdvertraging en het weghouden van de sleutel. Zorg dat het bandmateriaal of het digitale opname-materiaal niet door de overvallers kan worden meegenomen. Het zal namelijk niet de eerste keer zijn dat overvallers met de buit ook de banden of zelfs de hele recorder hebben meegenomen.

13 Regelmatig onderhoud

Let op schoonmaken en onderhoud-intervallen

Onvoldoende onderhoud is samen met ondeskundige bediening de grootste oorzaak van teleurstellend beeldmateriaal. Bij gebruik van videobanden moeten de koppen van de recorder regelmatig worden schoongemaakt. De banden dienen volgens een schema te worden vervangen. Overigens kan ook de monitor na verloop van tijd inbranden en zal deze op termijn moeten worden vervangen. Het is van groot belang dat met de leverancier duidelijke afspraken voor periodiek onderhoud worden gemaakt. Dit geldt ook bij gebruik van digitale recorders. Hoewel de onderhoudsintervallen betrekkelijk groot zijn dient ook deze apparatuur volgens schema te worden onderhouden.

14 Privacy

Let op medewerkers, klanten, Wet Bescherming Persoonsgegevens, melding bij College Bescherming Persoonsgegevens en mededelingen/stickers

Het gebruik van camerasystemen dient te worden omgeven met waarborgen voor de privacy van medewerkers, klanten en andere personen. Deze waarborgen gelden zowel voor de condities voor het maken van opnamen, het beheer van het beeldmateriaal als het doel waarvoor de cameraopnamen worden gemaakt. In het wetboek van strafrecht wordt het gebruik van camera's geregeld in voor het publiek toegankelijke ruimten en de openbare weg. Kort samengevat komt het er op neer dat cameragebruik kenbaar moet zijn; heimelijk cameragebruik is dus verboden. In de praktijk betekent dit voor winkels en bedrijven die camera's voor beveiligingsdoeleinden gebruiken, dat via een duidelijk zichtbare en permanente mededeling (sticker of duidelijk zichtbare camera) het publiek en de medewerkers op de hoogte worden gesteld van het feit dat camerabewaking wordt toegepast. Bijvoorbeeld: *In verband met uw en onze veiligheid wordt gebruik gemaakt van camera's.*

Sinds 1 september 2001 is de Wet Bescherming Persoonsgegevens van kracht. Daarin wordt het gebruik van camera's onderworpen aan het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel (een camera is het uiterste middel) en worden eisen gesteld aan de doelstelling. Het moet gaan om een aanvaardbaar en toelaatbaar doel. Hieronder valt de beveiliging tegen misdrijven zoals overvallen. Verder dient het vastgelegde beeldmateriaal, om onbevoegd gebruik en misbruik te voorkomen, goed beveiligd te worden bewaard. Als richtsnoer voor de bewaartermijn noemt het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) in beginsel een termijn van 24 uur. Verruiming is toegestaan mits daarvoor rechtvaardigingsgronden bestaan. Aangezien bij een overval de dader vaak eerder bij wijze van verkenning een zaak bezoekt, is een bewaartermijn van een week redelijk. De opnamen van (overval)incidenten kunnen aan de politie worden verstrekt ten behoeve van het opsporingsonderzoek.

Afhankelijk van het soort camerasysteem en de uiteindelijke wijze van opslag en verwerking (gaat het al dan niet om verwerking van persoonsgegevens) dienen camerasystemen bij het CBP te worden gemeld, tenzij dit onder het Vrijstellingsbesluit valt (zie Vrijstellingsbesluit artikel 38: op te vragen op www.cbppweb.nl). Digitale camerasystemen vallen altijd onder de werking van de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP). Analoge (via videotape) systemen vallen in de regel niet onder de werking van de WBP.

Voor aanmelding tot registratie of voor vragen of een camerasysteem al dan niet moet worden gemeld, kan contact worden opgenomen met het College

Bescherming Persoonsgegevens (e-mail: info@cbppweb.nl, telefoon: 070-3811300 of fax: 070-3811301).

15 Materiaal conserveren

Denk aan bandmateriaal, stopzetten apparatuur en verstrekking aan politie

Vastgelegd materiaal dient goed beveiligd te worden bewaard (bij voorkeur achter slot en grendel) om de integriteit en exclusiviteit ervan te waarborgen. Gelet op de ernst van het delict overval en de noodzaak om vastgelegd materiaal terug te kunnen zien, kan een bewaartermijn van één week worden aangehouden. Dit in verband met de mogelijkheid dat een potentiële overvaller de zaak eerder heeft bezocht om de gang van zaken (maar ook mogelijke buit en de beveiliging) te observeren.

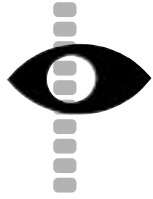
Onmiddellijk na een overval of ander incident dienen de opnamen veilig te worden gesteld. Voorkom dat beelden worden gewist. Zorg er voor dat u bekend bent met de capaciteit van uw registratieapparatuur en weet hoe beeldmateriaal geconserveerd moet worden. De betreffende wenken horen in de eerder genoemde gebruiksaanwijzing te worden opgenomen.

Opnamen van incidenten mogen aan de politie worden verstrekt indien de camera's zijn opgehangen ter preventie van (overval)criminaliteit en opsporing van daders.

16 Na de overval

Denk aan de politie, opsporing, sporen conserveren

Het beeldmateriaal moet zo spoedig mogelijk aan de politie ter beschikking worden gesteld. Maak hierover tevoren met uw leverancier afspraken. Hoe wordt het beeldmateriaal het best gereproduceerd? Kan de leverancier van het beeldmateriaal één of meer optimale prints maken?

III

Analoog en digitaal

Bij analoge systemen worden de beelden op band opgenomen. Bij digitale systemen vindt vastlegging van beeldmateriaal plaats op een computerdisk. Een vergelijking van de twee systemen is hieronder opgenomen.

	analoog	digitaal
Beeldkwaliteit	goed bij SVHS recorders redelijk bij VHS recorders kwaliteit afhankelijk van slijt- ageniveau	hoog kwaliteit is constant
Aantal camera's	één camera (meerdere mogelijk met behulp van extra apparatuur, echter met beeld- of kwaliteitsverlies)	afhankelijk van recorder
Zoekmogelijkheden	beperkt	zeer uitgebreid
Beelden/seconde	afhankelijk van opnameperiode	vrij instelbaar
Capaciteit	afhankelijk van het gewenst aantal beelden per seconde	afhankelijk van gekozen hard- diskcapaciteit
Aanschafkosten	laag	hoog (afhankelijk van gewen- ste opslagcapaciteit)
Onderhoudskosten	hoog (banden!)	laag

Verschillen tussen analoge en digitale recorders

	analoog	digitaal
time lapse (een vooraf ingesteld aantal beelden per seconde)	ja	ja
alarm input (opname start door een alarmcon- tact van een ander systeem)	ja	ja
Kalender (dag- en tijdsturing)	ja	ja
motion (beweging in het beeld)	extra apparatuur	ja

Mogelijkheden voor starten opnames

bewaartijd				
	1 dag	3 dagen	7 dagen	1 maand
1 camera met 4 beelden/seconde gedurende 6 uur effectieve opname per dag	1,7 Gb	5,2 Gb	12,1 Gb	51,8 Gb
2 camera's met 4 beelden/seconde gedurende 12 uur effectieve opname per dag	6,9 Gb	20,7 Gb	48,4 Gb	207,4 Gb
1 camera 'realtime' (25 beelden/seconde) gedurende 24 uur effectieve opname per dag	43,2 Gb	129,6 Gb	302,0 Gb	1296,0 Gb

Benodigde opslagcapaciteit bij een digitale recorder (20 Kb gemiddelde grootte per beeld)

Digitaal 'realtime' opnemen gedurende lange tijd vergt een enorme opslagcapaciteit en is dus financieel minder aantrekkelijk.

Kosten

Systeem 1

camera, monitor, digitale recorder met 40 Gb harddisk, inclusief installatie, exclusief BTW vanaf € 3.100 (vergelijk analoge video: € 2.000)

Systeem 2

twee camera's, monitor, digitale recorder met 40 Gb harddisk, inclusief installatie, exclusief BTW vanaf € 5.250 (vergelijk analoge video: € 3.500)

Systeem 3

drie camera's, monitor, digitale recorder met 40 Gb harddisk, inclusief installatie, exclusief BTW vanaf € 5.580 (vergelijk analoge video: € 3.900)

Veiligheidsplan

Ondernemers en werknemers hebben te maken met geweld en agressie vanuit het publiek. De werkgever dient maatregelen te treffen tegen geweld en agressie, zodat werknemers zijn voorbereid op bedreigende situaties en zo veilig mogelijk kunnen werken. De Arbeidsomstandighedenwet schrijft dat ook voor. De wet is op 1 oktober 1994 namelijk gewijzigd om een goede aanpak in bedrijven en instellingen te bevorderen. Bovendien wordt de werkgever de verplichting opgelegd om in voorkomende gevallen zorg te dragen voor een goede opvang van slachtoffers van geweld. Een strikte regelgeving heeft de wetgever niet voor ogen gestaan. Wel heeft de Arbo-wet tot doel preventie tegen agressie en geweld (waaronder overvallen) nadrukkelijker bij de ondernemer op de agenda te krijgen en de werkgever aan te zetten tot het ontwikkelen van een preventie-beleid dat regelmatig wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Veiligheid moet een geïntegreerd onderdeel van de bedrijfsvoering vormen. Dat kunt u realiseren door het opstellen van een veiligheidsplan. Voordat de opbouw van een veiligheidsplan ter voorkoming van (overval)criminaliteit aan de orde wordt gesteld is het belangrijk van de volgende feiten op de hoogte te zijn:

Overvallers zijn uit op:

- ◇ geld (en liefst zo veel mogelijk)
- ◇ snelheid (een overval duurt gemiddeld minder dan 90 seconden)
- ◇ een geringe kans op tijdige alarmering of ontdekking door derden
- ◇ beperking van de kans op herkenning

Voor elke onderneming in het midden- en kleinbedrijf gelden in meer of mindere mate de volgende risico-momenten en risicopunten:

- ◇ opening
- ◇ afrekenpunt (bijvoorbeeld kassa)
- ◇ waardeberging (kluis)
- ◇ intern waardetransport

- ◇ telling/kasopmaak
- ◇ sluiting
- ◇ extern waardetransport
- ◇ waardeberging thuis

Beveiligen tegen overvallen is het zoeken van de juiste mix van maatregelen, gericht op het beschermen van het geld en het beperken van de mogelijkheid daar snel bij te kunnen komen. Die maatregelen moeten als het ware opgenomen worden binnen de dagelijkse gang van zaken in uw bedrijf. Het is daarom verstandig die maatregelen planmatig te treffen, waarbij u in volgorde kijkt naar de:

- ◇ Organisatorische maatregelen (procedures, instructie personeel, beheer)
- ◇ Bouwkundige en technische maatregelen (afroom-box, kluis, meubilair, inrichting) en
- ◇ Elektronische maatregelen (alarm, camerabewaking etc.)

Beveiligen via het O-B-E principe verhoogt de effectiviteit van de maatregelen, terwijl het de kosten drukt.

Een veiligheidsplan ter preventie van overvalcriminaliteit kunt u opbouwen rond de volgende 'tien gulden regels':

- 1** Wees alert op signalen als 'non-klant-gedrag', verdachte voertuigen etc. (Oog)contact en aandacht bij binnenkomst wordt door echte klanten gewaardeerd, door criminelen niet.
- 2** Veiligheid begint aan de buitenzijde van uw bedrijf. Overvallers hebben er een hekel aan om van buiten af 'op de vingers' te worden gekeken. Een etalage met zicht naar binnen creëert (gratis) extra sociale controle van buiten af: gun de overvaller geen beschermd werkterrein. Houd ook overzicht binnen de zaak.
- 3** Rust uw personeel toe om praktisch met veiligheid te kunnen omgaan. Betrek hen bij het opstellen van het veiligheidsplan. Stel duidelijke interne regels op.
- 4** Beperk de hoeveelheid direct beschikbaar geld op een afrekenpunt. Maak er een gewoonte van geld, dat niet noodzakelijk is voor de wisselgeldvoor-

raad meteen en zichtbaar voor de klant af te romen in een daartoe geschikte kluis. Maak van uw kassa geen spaarpot!

- 5** Tijdvertraging op uw kluisvoorziening is overval-onvriendelijk! Laat door middel van tekstbordjes of pictogrammen zowel in de zaak als buiten duidelijk zien, dat u tijdvertragende maatregelen toepast.
- 6** Onderlinge waarschuwingssystemen (zogenaamde burenhulp-systemen) geven de mogelijkheid om samen met collega-ondernemers invulling te geven aan onderlinge steun in als potentieel onveilig ervaren situaties. Het systeem bevat tevens de mogelijkheid tot alarmering van de politie in geval van een overval. Samen staat u sterk(er)!
- 7** Tel uw geld buiten het zicht van het publiek, bij voorkeur in een afgesloten ruimte. Als dat niet kan, maak de kas dan op als uw bedrijf gesloten is. Bedenk dat binnen het midden- en kleinbedrijf de meeste overvallen plaatsvinden in het laatste uur vóór en rond sluitingstijd, ook op koopavonden. Sluit op tijd, laat eventueel nog aanwezige klanten één voor één naar buiten en: dicht is dicht....!
- 8** Voordat u het pand verlaat: let op of er zich geen verdachte personen of voertuigen in de nabijheid bevinden. Alarmeer bij twijfel de politie en wacht zelf binnen. Zorg in ieder geval voor voldoende verlichting buitenom uw bedrijf. Neem na sluitingstijd bij voorkeur de dagopbrengst niet mee naar buiten.
- 9** Overweeg inschakeling van een professionele geldtransporteur, eventueel samen met collega-ondernemers. Indien u zelf in het geldtransport blijft voorzien, vermijd dan de uitvoering daarvan direct aansluitend op de winkelsluiting. Voer het transport overdag, op wisselende tijden en onopvallend uit.
- 10** Het treffen van preventieve maatregelen kan de kans dat overvallers bij u toeslaan aanzienlijk verkleinen. Bedenk, dat u het risico nooit helemaal kunt uitsluiten. Een overvalsituatie kan al snel escaleren. Geadviseerd wordt om tijdens een overval te handelen volgens het **RAAK**-principe: **R**ustig blijven, **A**ccepteren, **A**fgeven en **K**ijken.

Gedragsregels tijdens en na de overval

Tijdens de overval

Geadviseerd wordt om tijdens een overval te handelen volgens het **RAAK**-principe:

- R** Rustig blijven (overvallers komen niet voor u maar voor het geld).
- A** Accepteren van de situatie (ga er altijd van uit, dat meegebrachte wapens echt zijn en dat daders bereid zijn hun eisen kracht bij te zetten door niet alleen met geweld te dreigen, maar ook feitelijk toe te passen).
- A** Afgeven van het gevraagde (voorkom, dat de indruk wordt gewekt, dat u opzettelijk tegenwerkt en vermijd toespelingen in de richting van de daders op een latere herkenning).
- K** Kijken (een goed signalement betekent een 'vliegende start' van het opsporingsonderzoek en vergroot de kans op aanhouding van de daders).

Indien u wilt oefenen in hoe te handelen tijdens een overval, dan is het aan te raden een overvaltraining of -cursus te volgen.

Na de overval

Voorkom dat na een overval opgenomen beelden worden gewist. Het beeldmateriaal moet zo spoedig mogelijk aan de politie ter beschikking worden gesteld. Maak van tevoren met uw leverancier afspraken over de wijze waarop het beeldmateriaal het best kan worden gereproduceerd. Ook dient uw leverancier de mogelijkheid te bieden om van het beeldmateriaal een of meer optimale prints te maken. Overigens is na de overval het volgende van belang:

- Observeer nauwkeurig hoe de overvallers het pand verlaten en welk vervoermiddel ze gebruiken (type, kleur, kenteken).
- Blijf zoveel mogelijk overal vanaf in verband met achtergelaten sporen.

- Bel direct **112** (ook als al eerder via een alarmknop is gealarmeerd!) en eventuele medische hulp.
- Sluit alle deuren en ramen en laat niemand toe.
- Verzoek getuigen te blijven of noteer anders naam, adres en telefoonnummer.
- Houd de telefoon zo veel mogelijk vrij.
- Zorg dat u en uw medewerkers en eventuele aanwezige klanten een persoonsbeschrijvingsformulier invullen.
Zijn er geen persoonsbeschrijvingsformulieren beschikbaar laat dan iedereen opschrijven wat men heeft waargenomen. Doe dit zoveel mogelijk onafhankelijk van elkaar. De politie kan later mede op grond van deze formulieren en beschrijvingen belangrijke informatie over het signalement van de overvaller(s) vergaren.
- Zorg voor opvang van de slachtoffers van overvallers.
Na een overval gaat veel aandacht uit naar de daad en de dader. Het is echter van groot belang ook attent te zijn op de noden van slachtoffers en getuigen van overvallen. Zorg voor een klimaat waarin overval bespreekbaar wordt en blijft. Voor veel slachtoffers is de overval zo aangrijpend dat hun bestaan kortere of langere tijd is ontwricht. In de eerste weken na een overval krijgen vrijwel alle slachtoffers te maken met verwerkingsreacties. Voor een deel van de slachtoffers zijn deze reacties zo intens dat ze er last van blijven houden. Gelet op de ernst van de klachten en het geconstateerde positieve effect van de slachtofferopvang is het van belang dat alle slachtoffers in de gelegenheid worden gesteld deskundige hulp en begeleiding te ontvangen. Zijn hiervoor binnen uw bedrijf geen voorzieningen getroffen neem dan contact met de **Slachtofferhulp Nederland, Postbus 14208, 3508 SH Utrecht, tel: 030-2340116**. Deze organisatie kan u doorverwijzen naar plaatselijke hulpverlening. Ook de politie zal u naar hulpverlenende instanties verwijzen.

Als bijlage van dit rapport treft u aan:

- een instructiekaart **Gedragsregels bij een Overval**.
- een formulier **Beschrijving overvaller(s)**.

Nuttige adressen

◇ **Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC)**

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

Tel: 070-3706989

Fax: 070-3707250

E-mail: tbroeck@best-dep.minjus.nl

◇ **Slachtofferhulp Nederland**

Postbus 14028

3508 SH Utrecht

Tel: 030-2340116

E-mail: info@slachtofferhulp.nl

◇ **College Bescherming Persoonsgegevens**

Postbus 93374

2509 AJ Den Haag

Tel: 070-3811300

Fax: 070-3811301

E-mail: info@cbpweb.nl

◇ **Nationaal Centrum voor Preventie (NCP)**

Postbus 261

3990 CB Houten

Tel: 030-2296000

Fax: 030-2296010

E-mail: info@ncpreventie.nl

Colofon

Redactie:

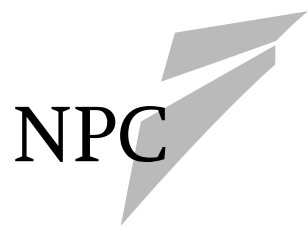
Ruud K. Oord (secretaris NPC, voorzitter Commissie Camera's)

Reinier M. Springveld (NPC/Stuurgroep Overvalcriminaliteit)

Adri B. Rots (Mactwin Security Systems B.V.)

Productie: W.I.T. grafisch ontwerpers, Amsterdam

Druk: Bevrijding, Amsterdam

Stichting NPC

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

Telefoon 070 370 6989

Fax 070 370 72 50

E-mail t.van.den.broeck@minjus.nl

Website www.npc-web.nl